

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

KARACA VE DİĞERLERİ v. TÜRKİYE

(Başvuru no. 34452/08)

KARAR

STRASBOURG

31 Mayıs 2012

İşbu karar AİHS'nin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

Karaca ve diğçerleri v. Türkiye davasında,

Başkan

Françoise Tulkens,

Yargıçlar

Danute Jociene,

Dragoljub Popovic,

Işıl Karakaş,

Guido Raimondi,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Helen Keller,

ve *Daire yazı işleri müdür yardımcısı* Françoise Elens-Passos'un katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Dairesi) heyeti yapılan müzakereler sonrasında 10 Mayıs 2012 tarihinde aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (34452/08 no'lu) dava, Türk vatandaşları Mehmet Karaca, Abdulkadir Karaca, Ahmet Özerden ile Gülizar Karaca ve Aysel Çapkan'ın (başvuranlar) 8 Nisan 2008 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması'na ilişkin Sözleşme'nin (Sözleşme) 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvurudan ibarettir.

2. Başvuranlar, Diyarbakır'da görev yapan avukatlar A. Çağır ve B. Geboloğlu tarafından temsil edilmektedirler. Türk Hükümeti (Hükümet) ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmektedir.

3. Başvuranlar özellikle, kendi lehlerine kesinlik kazanan kararın icra edilmediğini ileri sürmektedirler.

4. İkinci Daire Başkanı 24 Haziran 2009 tarihinde başvuruyu Hükümet'e bildirmeye karar vermiştir. Ayrıca, o dönemde yürürlükte olan Sözleşme'nin 29 § 3 maddesi hükümlerince davanın esası ve kabul edilebilirliğinin birlikte tebliğine karar verilmiştir.

5. Daire, duruşma yapılmasına gerek olmadığına karar vermiştir.

OLAY VE OLGULAR

II. DAVANIN KOŞULLARI

6. Başvuranlar sırasıyla 1969, 1963, 1950, 1927 ve 1965 doğumlu olup, Şanlıurfa'da ikamet etmektedirler.
7. Başvuranlar Şanlıurfa'da bulunan bir taşınmazın sahibidirler.
8. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı [İdare olarak anılacaktır] 3 Ağustos 1990 tarihinde söz konusu taşınmazın baraj inşaatı için kamulaştırılmasına karar vermiştir.
9. İdare'nin bilirkişi kurulu, söz konusu taşınmazın değerini tespit etmiş ve başvuranlara kamulaştırma bedeli ödemiştir.
10. Başvuranlar, İdarece ödenen meblağ konusunda anlaşmazlık olması nedeniyle, 18 Mayıs 2000 tarihinde Birecik Asliye Hukuk Mahkemesi'nde [Mahkeme olarak anılacaktır] kamulaştırma bedelinin artırılması için tazminat davası açmışlardır.
11. Mahkeme, 24 Ekim 2000 tarihinde başvuranların talebini haklı bulmuş ve İdare'nin başvuranlara 8 Haziran 2000 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere faiziyle birlikte 21 506 228 000 Türk Lirası (TRL) [yaklaşık 37 562 Euro] ek bedel ödemesine hükmetmiştir.
12. Yargıtay 26 Şubat 2001 tarihinde bu kararı bozmuştur.
13. Mahkeme 15 Haziran 2001 tarihinde, İdare'nin başvuranlara 8 Haziran 2000 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere faiziyle birlikte 12 802 081 000 Türk Lirası (TRL) [yaklaşık 12 179 Euro] ek bedel ödemesine hükmetmiştir.
14. Yargıtay 5 Kasım 2001 tarihinde bu kararı onamıştır.
15. İdare 28 Nisan 2006 tarihinde başvuranlara bedelin bir kısmını ödemiştir.
16. Başvuranlar, İdare tarafından bedelin geri kalan kısmı ödenmediği için, Birecik İcra ve İflas Müdürlüğü [İcra Müdürlüğü olarak anılacaktır] başvurmuşlardır.
17. İcra Müdürlüğü, kalan alacak olan 3 602 Türk Lirası'nın [yaklaşık 1 881 Euro] ödenmesi için 27 Haziran 2007 tarihinde İdare'ye ödeme emri göndermiştir.
18. İdare, 13 Mart 2008 tarihinde Birecik İcra Mahkemesi'nde alacak tutarına itiraz etmiştir.
19. İcra Mahkemesi 22 Nisan 2008 tarihli kararla, başvuranların alacaklarını 951, 91 Yeni Türk Lirası [yaklaşık 457 Euro] olarak tespit etmiştir.
20. Hükümet 14 Haziran 2010 tarihli beyanlarında AİHM'ye, başvuranların alacaklarının 1 Temmuz 2010 tarihinden itibaren 2 104,96 Türk Lirası [yaklaşık 1 010 Euro] arttığını belirten bir belge sunmuştur.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 6 MADDESİ İLE 1 NO’LU PROTOKOL’ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

21. Başvuranlar 15 Ağustos 2001 tarihli -lehlerine makul sürede kesinlik kazanan- kararın kısmen icra edilmemesinden şikâyet etmektedirler. Başvuranlar Sözleşme’nin 6.maddesi ile 1 no’lu Ek Protokol’ün 1. maddesini ileri sürmektedirler.

Madde 6 § 1

“Herkes medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar (...) konusunda karar verecek olan (...) bir mahkeme tarafından (...) davasının makul bir süre içinde (...) açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir.”

1 no’lu Ek Protokol Madde 1

“Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.”

22. Hükümet bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

23. Hükümet, şu itirazları ileri sürmektedir: Öncelikle, altı ay süre kuralına uyulmadığını iddia etmektedir. Hükümete göre, başvuranlar AİHM’ye, Yargıtay’ın 5 Kasım 2001 tarihli kararını takip eden altı ay içerisinde başvurmalıydı; ancak başvuru 8 Nisan 2008 tarihinde yapılmıştır. İkinci olarak, başvuranlara alacaklarının eksiksiz olarak ödendiğini, bu nedenle başvuranların mağdur sıfatı taşımadıklarını ileri sürmektedir. Hükümet son olarak iki alanda da iç hukuk yollarının tüketilmemesi bağlamındaki itirazı ileri sürmektedir. Bu bağlamda, bir yandan başvuranların Borçlar Kanunu’nun 105. maddesinde öngörülen başvuru yolunu kullanmadıklarını ve öte yandan başvuranların İdare aleyhine tazminat ya da icra davası açmadıklarını ileri sürmektedir. Hükümete göre, başvuranlar şayet gecikme faiziyle tazmin edilebilen zararının üzerinde bir zarara uğradıklarını kanıtlamış olsalardı iddia edilen kayıpların telafisi mümkün olabilirdi.

24. Başvuranlar bu iddialara karşı çıkmaktadırlar.

25. AİHM, altı ay süre kuralına uyulmaması bağlamındaki itirazla ilgili olarak, bir şikâyet, hakkında herhangi bir itiraz yolunun bulunmadığı, devam eden bir duruma ilişkin ise, altı aylık sürenin bu durumun sona ermesinden itibaren başladığını hatırlatmaktadır. Söz konusu olayda, şikâyet devam eden bir duruma ilişkin olduğu için altı aylık süre kuralı

uygulanamayacaktır (bkz., örneğin, *Lemke v. Türkiye*, no. 17381/02, §§ 37 ve 38, 5 Haziran 2007; *Yerlikaya v. Türkiye*, no.10985/02 ve 10993/02, §§ 19-23, 8 Nisan 2008). Bu durumda, başvurular, ulusal makamlarca, mevcut başvurunun yapıldığı tarihte dahi icra edilmemiş bir yargı kararı dolayısıyla şikâyet etmektedirler. Bu nedenle Hükümet'in bu noktadaki itirazının reddedilmesi uygundur.

26. Başvuranların mağdur sıfatı taşımadığına ilişkin itiraz hususunda, başvuranlar alacaklarının tamamını aldıklarını kabul etmemektedirler. Bu bağlamda, Hükümet ve başvuranlar AİHM'ye başvuruların alacağının kalanını gösteren belgeler sunmuşlardır.

27. AİHM, taraflarca sunulan belgeleri göz önüne aldığında, başvuranlara bu kararın verildiği tarihte alacaklarının tamamının ödenmediğini saptamaktadır.

28. AİHM, iç hukuk yollarının tüketilmemesi hususunda, Borçlar Kanunu'nun 105. maddesinin uğranılan zararın geçmiş günler faizinden fazla olması durumunda bu zararında ödenmesini öngördüğünü saptamaktadır. Oysa somut olayda, başvuranların şikâyeti yalnızca, kendi lehlerine kesinleşmiş kararın icra edilmemesine bağlı olarak alacağı meblağın ödenmemesiyle ilgili olup, bu meblağa gecikme faizlerinin eklenmemesi hususuyla alakalı değildir. Bu bağlamda, AİHM, Borçlar Kanunu'nun 105. maddesince öngörülen başvuru yollarının somut olayda tüketilmesi gerekli bir hukuki yol olmadığını tespit etmektedir. İdare aleyhine dava açılmamasına ilişkin itiraz hakkında AİHM, adli bir dava sonucunda devlete karşı alacaklı olan bireyin, hemen ardından alacaklı olduğuna belirten kararın icra edilmesini talep etmek için tekrar idareye dava açmak zorunda bırakılmasının uygun olmadığını hatırlatmaktadır (*Arat ve diğerleri v. Türkiye*, no. 42894/04, 42904/04, 42905/04, 42906/04, 42907/04, 42908/04, 42909/04 ve 42910/04, § 19, 13 Ocak 2009 ve *Metaxas v. Yunanistan*, no. 8415/02 § 19, 27 Mayıs 2004). AİHM ayrıca, somut olayda başvuranların Birecik İcra Müdürlüğü'ne başvurduklarını ve bu başvuruyla İdare'yi temerrüde düşürdüklerini belirtmektedir (yukarıdaki 16 ve 17. paragraflar). Bu nedenle, Hükümet'in iç hukuk yollarının tüketilmemesiyle ilgili itirazının reddedilmesi uygundur.

29. Başvuranın şikâyetlerinin Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. paragrafı anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca, hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi bulunmadığını tespit etmektedir. Bu nedenle şikâyetler, kabul edilebilir niteliktedir.

B. Esas hakkında

30. Birçok defa somut olaydakine benzer sorunlardan kaynaklanan davaları incelemiş olan AİHM, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. paragrafı ile 1 no'lu Ek Protokol'ün 1.

maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir (bkz., örneğin, *Bourdov v. Rusya*, no.59498/00, AİHM 2002-III; *Romachov v. Ukrayna*, no. 67534/01, 27 Temmuz 2004; *Tunç v. Türkiye*, no. 54040/00, 24 Mayıs 2005; *Kuzu v. Türkiye*, no. 13062/03, 17 Ocak 2006; *Bourdov v. Rusya* (no.2), no. 33509/04, 15 Ocak 2009).

31. Somut olayda, AİHM, taraflarca sağlanan belgeler ve sunulan bilgiler ışığında ve icra takibine rağmen başvuruların alacaklarının tamamının hala ödenmediğini saptamaktadır. Başka bir deyişle, başvuruların lehine 2001 yılında kesinleşmiş karar, 2001 yılından beri kısmen uygulanmamıştır. Bu ihmalkârlık, AİHM’yi Türk makamlarının bu zaman zarfında mevcut davada kesinleşmiş bir yargı kararına uymak için gerekli tedbirleri almaktan imtina etmek suretiyle Sözleşme’nin 6. maddesinin 1 paragrafı ile 1 No’lu Ek Protokol’ün 1. maddesinin yararlı etkilerinden kısmen yoksun bıraktığı yönünde düşünmeye sevk etmektedir.

32. Sonuç olarak, Sözleşme’nin bu hükümleri ihlal edilmiştir.

II. İDDİA EDİLEN DİĞER İHLALLER HAKKINDA

33. Sözleşme’nin 6. maddesini ileri süren başvurular, Asliye Hukuk Mahkemesi’nde yürütülen davanın, kararın gerekçesiz olması sebebiyle adil olmamasından şikâyet etmektedirler.

34. AİHM, ulusal mahkemelerin kararlarının gerekçeli olduğunu not etmektedir. Bu nedenle, şikâyet açıkça dayanaktan yoksun olup Sözleşme’nin 35. maddesinin 3 ve 4. paragrafları gereğince reddedilmelidir.

35. Başvurular, 7 no’lu Ek Protokol’ün 2. maddesini ileri sürerek iki dereceli yargılamanın bulunmamasından şikâyet etmektedirler.

36. AİHM, Türkiye’nin bu protokole taraf olmadığını belirtmektedir. Bunun sonucu olarak, bu şikâyet Sözleşme’nin 35. maddesi 3. paragrafı anlamında Sözleşme’nin hükümlerine *ratione personae* bakımından aykırı olup, Sözleşme’nin 35. maddesi 4. paragrafı gereğince reddedilmelidir.

III. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

37. Sözleşme’nin 41. maddesi şunu öngörmektedir:

“Eğer Mahkeme, bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

1. Maddi tazminat

38. Başvuranlar 250 000 Euro maddi tazminat talep etmektedirler.

39. Hükümet bu talebi kabul etmemektedir.

40. Somut olayda AİHM, başvuranlar lehine kesinlik kazanmış yargı kararlarının uygulanmaması nedeniyle Sözleşme'nin 6. maddesi ile 1 no'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiği tespitinde bulunduğunu hatırlatmaktadır. Ayrıca AİHM, davalı devletin, Birecik Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 5 Kasım 2001 tarihinde kesinleşen 15 Haziran 2001 tarihli kararının, uygun tedbirleri alarak ulusal merciler tarafından uygulanmasını sağlaması gerektiği kanısındadır (bkz. *Akıncı v. Türkiye*, no. 12146/02, §21, 8 Nisan 2008; *Yavuz Sarıkaya v. Türkiye*, no.1098/04, § 45, 13 Ocak 2009; *Kaçar ve diğerleri v. Türkiye*, no.38323/04, 38379/04, 38389/04, 38403/04, 38423/04, 38510/04, 38513/04 ve 38522/04, § 24, 22 Temmuz 2008).

2. Manevi tazminat

41. Başvuranlar ayrıca 50 000 Euro manevi tazminat talep etmektedir.

42. Hükümet bu talepleri kabul etmemektedir.

43. AİHM, manevi tazminat olarak başvuranlara müştereken 1 000 Euro ödenmesinin yerinde olacağı kanaatindedir.

B. Masraf ve giderler

44. Başvuranlar, ulusal mahkemeler ve AİHM önünde yaptıkları masraf ve harcamalar için 12 320 Euro talep etmektedir. Bu bağlamda, başvuranlar hiçbir belge göstermeden harcama dekontu sunmaktadırlar.

45. Hükümet bu talebi kabul etmemektedir.

46. AİHM, yerleşik içtihadı uyarınca, başvuranların yapmış olduğu masraf ve giderlerin, bu miktarların gerçek, zorunlu ve makul oranda olması halinde geri ödenebileceğine hükmetmiştir. Somut olayda AİHM, başvuranların masraf ve yargılama giderleri başlığı altındaki taleplerini gerekli belgelerle desteklemediklerini saptamaktadır. Bununla birlikte, AİHM, başvuranların dilekçelerini sunmak için kesin olarak masraf ve harcamalarda

bulunduklarını düşünmekte ve bunlar için 300 Euro ödediklerini makul karşılamaktadır. Dolayısıyla başvuranlara, AİHM önündeki yargılamalar için bu meblağın ödenmesine karar vermektedir.

B. Gecikme faizi

42. Mahkeme, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredilerine uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM, OYBİRLİĞİ İLE,

1. Sözleşme'nin 6. maddesi ile 1 no'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi bağlamında yapılan şikâyetlerle ilgili başvurunun kabul edilebilir, geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna;
2. Sözleşme'nin 6.maddesinin 1. paragrafı ile 1 no'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine;
3. a) Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. paragrafına uygun olarak, kararın kesinleştiği tarihten başlamak üzere üç ay içerisinde, davalı devlet tarafından, Birecik Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 5 Kasım 2001 tarihinde kesinleşen 15 Haziran 2001 tarihli kararının icrasının uygun surette temin edilmesine;
- b) Aynı üç aylık dönem içinde ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden TL'ye çevrilmek üzere söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar miktara yansıtılabilecek vergi olarak ödenmesi gereken tutarlar hariç olmak üzere manevi tazminat olarak başvuranlara müştereken 1 000 Euro (bin Euro) ödenmesine;
- c) Aynı üç aylık dönem içinde ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden TL'ye çevrilmek üzere söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar miktara yansıtılabilecek vergi olarak ödenmesi gereken tutarlar hariç olmak üzere masraf ve giderler için başvuranlara müştereken 300 Euro (üç yüz Euro) ödenmesine;
- d) Söz konusu sürenin bittiği tarihten başlayarak, ödemenin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

4. Başvuranların adil tazmine ilişkin diğer taleplerinin reddine *karar vermiştir*.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İktüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 31 Mayıs 2012 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Françoise Elens-Passos
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Françoise Tulkens
Başkan

*Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından Türkçeye tercüme edilmiş olup, gayri resmi tercümedir.